

EMBOSCADES
a la baixada de Sant Feliu

Juli Ochoa

Aquest article està fet a partir de materials continguts en altres treballs ja publicats prèviament per l’autor en aquesta mateixa plataforma digital.

EMBOSCADES A LA BAIXADA DE SANT FELIU

El tram de carretera entre Sant Just i Sant Feliu, tant la primera baixada que va des de Can Modolell fins al torrent del Pont Reixat (on ara hi ha el supermercat Caprabo), com la segona, que des dels Quatre Camins resseguia la tàpia de la Torreblanca (des d'on ara hi ha uns blocs de pisos de construcció recent fins al Consell Comarcal) i arribava a creuar la riera de Sant Just per trobar les primeres cases de Sant Feliu, havia estat durant molts anys un indret realment solitari que ja en temps de la Guerra del Francès havia estat escenari d'una famosa emboscada parada pel guerriller Josep Manso a les tropes invasores.

Aspecte que ofereix en l'actualitat la baixada de Sant Feliu. Imatge obtinguda de Google Street.

Els qui trenta anys després d'aquell combat s'aprofitaven també d'aquella solitud eren les quadrilles de trabucaires, tant si es tractava de partides de guerrillers com si eren

colles de vulgars bandolers. Això passava en plena II Guerra Carlina, dita també Guerra dels Matiners.

La baixada de Sant Feliu vista des del seu encreuament amb la riera de Sant Just. Targeta postal del primer terç del Segle XX.

Tot repassant la premsa de l'època, ens trobem amb la notícia de l'assalt a una diligència que es va cometre en aquells indrets la nit del dia 14 de maig de 1847:

> *"ROBO DE UNA DILIGENCIA. La diligencia que salió de Barcelona, á las diez de la noche del 14 para Zaragoza, fué robada en las inmediaciones de San Feliu de Llobregat por unos malhechores. Detenida la diligencia, segun cuentan, fué sacada de la carretera real y conducida á un campo planero á la misma carretera. Soltaron los animales y en seguida ataron á los pasageros y conductores, de modo que hasta la madrugada de ayer domingo, no fueron socorridos. El coche prosiguió su camino, los pasageros fueron robados de cuanto tenian, pero no fueron maltratados. Se cuenta de varias maneras este hecho, pero creemos que esto es lo mas exacto".*[1]

Potser per tranquilitzar el públic, es publicava pocs dies després la següent nota:

> *"Decíase en Barcelona el 26 que habian sido cogidos dos de los ladrones que robaron cerca de San Feliu la diligencia que salió dias atras, de cuyo robo dimos cuenta á nuestros lectores".*[2]

---

[1] *El Español*, del 21 de maig de 1847, P. 1 i també *El Clamor Público*, del 21 de maig de 1847, P. 4.
[2] *El Heraldo*, del 30 de maig de 1847, P. 4.

Si és que realment va tenir lloc tal detenció, poc efectiva hauria de ser, com tot seguit veurem.

Assalt a una diligència, segons la capçalera d'un ventall català de l'època.

Un cop acabades unes urgents obres de millora del seu paviment que en aquell temps es van realitzar, aquell tros de carretera va continuar sent tan solitari com ho havia estat abans, per a gran satisfacció dels saltejadors que, pel que es veu, el tenien com un dels seus punts d'aguait, i així, el 19 de desembre d'aquell any, els malfactors tornen a actuar altre cop en el mateix lloc d'abans, i a més, emprant idèntic mètode:

> *"El domingo sobre las 9 de la noche, fué detenida la diligencia que venía de Madrid en la bajada de San Feliu de Llobregat, por unos ladrones, que ataron a los viageros tendiéndolos en el suelo, y les robaron todo el dinero y cuanto de valor les encontraron: gran fortuna que no fueron maltratados".*[3]

Per força, aquella baixada havia de tenir un encant especial per als bandolers. El formar part de la carretera més important i transitada de la regió, la seva solitud, la possibilitat d'una posterior fugida en qualsevol direcció... eren elements que la feien altament atractiva als seus ulls. Prova d'això és que no havien passat encara cinc mesos des d'aquest segon robatori, quan tornem a tenir notícia d'un altre assalt comès en el mateix indret. Les víctimes, aquest cop, foren els passatgers de la diligència que venia de Lleida:

[3] *El Español*, del 26 de desembre de 1847. P. 1.

“Escriben de Barcelona que el 4 entre 10 y 11 de la noche fué asaltado en la subida de san Feliu por cinco ladrones con puñal en mano y alguna pistola el omnibus que venia de Lérida. Amenazaron de muerte al mayoral, enseguida hicieron bajar á los pasageros haciéndolos poner boca abajo, á escepcion de una mujer que no la dijeron nada y les robaron cuatro relojes y todo el dinero que llevaban que se calcula serian de 200 a300 duros”.[4]

Tres atracaments en aquell mateix indret eren ja, potser, un gra massa, i en Manuel Gibert, cap polític de la Diputació Provincial de Barcelona, es va acabar interessant per aquest darrer cas, tot enviant a l’alcalde de Sant Just la següent requisitòria d’informació:

“Procederá V. desde luego á la averiguacion de todos los hechos relativos al robo de la diligencia Leridana cometido en la noche de ayer á las diez y cuarto en la subida de San Felio, remitiéndome el resultado de sus indagaciones.= Dios guarde á V. ms. as.= Barcelona 5 de mayo de 1848”.[5]

Un altre assalt a una diligència. Gravat francés del S. XIX.

També el jutjat de primera instància de Sant Feliu de Llobregat, que a partir del mes de setembre de 1847 i per raons de seguretat s’havia traslladat temporalment a Molins de Rei, es va interessar en esbrinar aquest cas. Com a conseqüència de tal interès, l’Ajuntament de Sant Just rebia poc després un ofici de data 9 de maig, que li enviava

[4] *El Popular*, del 10 de maig de 1848, P. 4.

[5] Arxiu històric de Sant Just Desvern, Carpeta 230-7 (1847-1850) Lligall 1847-1848. Any 1848. Document núm. 102.

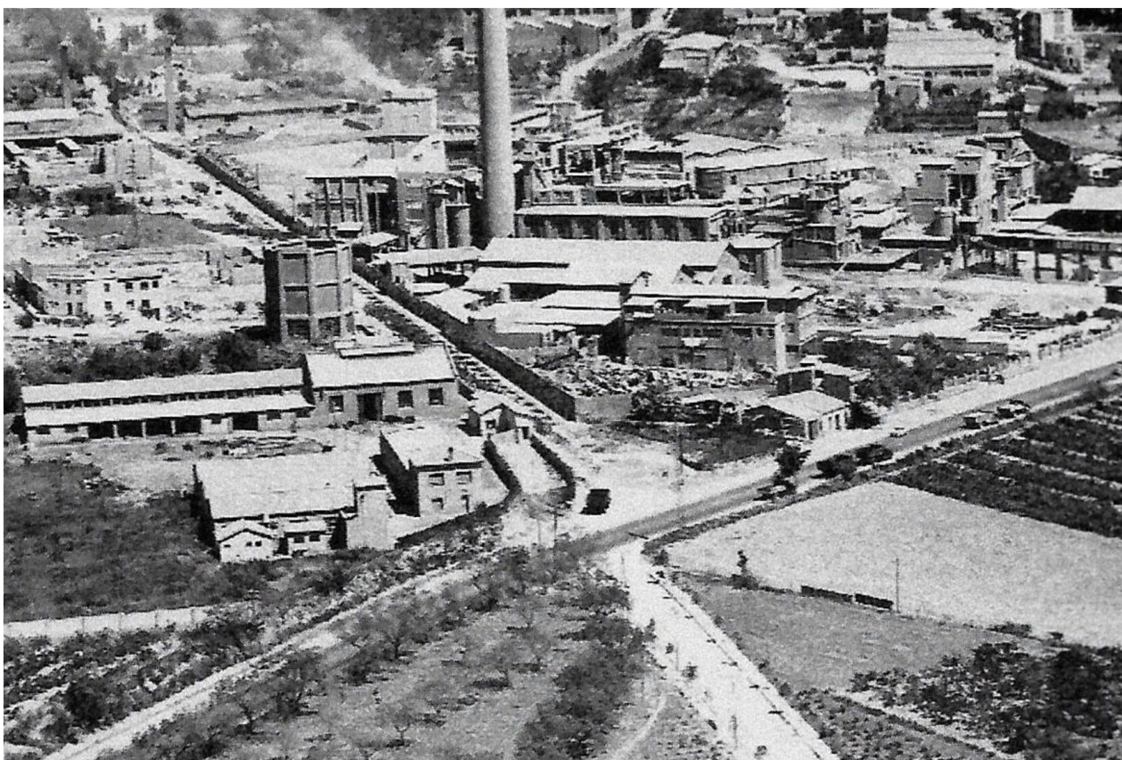
Juan Pío Torrecilla, titular d'aquell jutjat, en el que es requeria la compareixença de Miquel Estaper Granyer, masover de la Torreblanca, per tal que testifiqués sobre aquell fet.

La manca de més notícies al respecte fa pensar que no es va poder atrapar aquells delinqüents, els quals, d'altra banda, sembla ser que també van acabar deixant d'actuar en aquell indret.

Aquell sector despoblat de la carretera va continuar durant bastant temps més exercint el seu poder de fascinació sobre noves partides de delinqüents. Així podem trobar que, 27 anys després d'aquests fets, tornava a ser escenari d'assalts als carruatges que hi circulaven, tal com ens ho confirma una ordre de crida i cerca dictada pel jutjat de primera instància de Sant Feliu de Llobregat:

> *"En virtud de lo acordado por el Sr. Juez de primera instancia de este partido, en méritos del sumario que se instruye en este y por ante mi fé sobre robo á varios carreteros en la carretera de primer órden de Madrid á la Junquera y en el punto denominado los cuatre camins, término de S. Justo Desvern, en la noche del veinte y cuatro de Setiembre próximo pasado..."*.[6]

Ja en èpoques més properes als nostres temps, i pràcticament en el mateix indret, es va tornar a repetir aquest tipus d'accions.

L'indret dels Quatre Camins, situat a la carretera N-II al seu pas per Sant Just Desvern, a tocar de la fàbrica de ciment Sanson. Fotografia: ICGC.

[6] *Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona* de l'1 de desembre de 1874. P. 4.

La matinada del diumenge 6 de juliol de 1947,[7] un escamot de maquis es van apostar en el punt anomenat “Els Quatre Camins”, a tocar de la cimentera Sanson, disposats a anar assaltant els vehicles que s’hi anessin acostant, tot seguint el que ja havia passat a ser el seu més habitual “modus operandi” d’obtenció de fons.

El primer vehicle que va arribar a aquell punt va ser un cotxe estranger, amb matrícula de Nova York. El conduïa Esteve Noguera Furriol, un home de 55 anys, vidu, que havia nascut a la Garriga i que de ben jove havia emigrat a Mèxic, passant després als Estats Units, on residia des de l’any 1916, havent obtingut finalment la ciutadania estatunidenca l’any 1942. Establert a Nova York s’havia llaurat una certa posició econòmica treballant com a sastre, arribant a tenir diversos locals als districtes de Queens i el Bronx.

L’atzar va fer que aquella matinada creués Sant Just per la carretera, esdevenint el primer dels automòbils que els maquis baixllobregatins van aturar. Amb les cares cobertes amb mocadors i amenaçant-lo amb les seves pistoles, els assaltants li van prendre 3.000 pessetes, però el més greu per ell va ser que aquell ensurt i els posteriors tràmits a les dependències policials li havien esguerrat qualsevol possible bon record d’aquell viatge.

El següent vehicle va arribar quan els guerrillers encara retenien el primer cotxe.

En ell viatjava l’industrial barceloní Vicente Flores Barba, que viatjava acompanyat per la seva esposa, Josefina Mas Giner i era propietari de la indústria electrònica Ibero Componentes S.A., situada al carrer de Villamarí número 106 – 108, dedicada a la fabricació, entre altres, dels coneguts aparells de ràdio de la marca De Wald.

D’aquest segon vehicle els assaltants van obtenir 700 pessetes en metàl·lic a més d’un rellotge i un joc de ploma estilogràfica i llapis valorats en conjunt en 850 pessetes.

Considerant que era molt arriscat perllongar la permanència en aquell lloc, els assaltants van deixar marxar els cotxes i es van fer fonedissos pels diversos camins que sortien d’aquell punt.

* * *

[7] Informació extreta del contingut del Sumaríssim número 36.172 de l’Arxiu del Tribunal Militar Tercer.

Avui dia, afortunadament, tots podem passar tranquil·lament per aquesta carretera com ho fem per qualsevol altra del nostre país, convençuts de que en el nostre temps ja no passen aquestes coses... Sense parar-nos a pensar en que fins el passat setembre de 2021, tot just fa quatre díes, tots hem estat pagant religiosament els peatges de les autopistes.

Sant Just Desvern, març de 2022

Juli Ochoa